

Polis och militär i Zimbabwe har lång erfarenhet av att slå ner motstånd och opposition.

Foto: Tsvangirayi Mukwazhi

Eliten vill inte släppa greppet

EN MILITÄRJUNTA HAR DE FACTO TAGIT ÖVER ledningen av Zimbabwe och förberedelserna för en andra omgång av presidentvalet. Det så kallade *Joint Operations Command*, som sedan i april leds av Mugabes högra hand Emmerson Mnangagwa, består av ÖB general Constantine Chiwenga, polismästare general Augustine Chihuri, säkerhetspolisens chef general Happyton Bonyongwe, arméchefen general Philip Sibanda, fängelsechefen general Paradzayi Zimonde och flygvapenchefen marskalk Perance Shiri. Flera av dessa personer är mångmiljonärer. De är även skyldiga till så kallade "brott mot mänskligheten".

Emmerson Mnangagwa, som tog över Zimbabwes affärer och militära operationer i Kongo, omnämns i en FN-rapport om

bloddiamanter. Han uppges ha tjänat sex miljarder dollar på dessa affärer som skedde i samarbetet med Oryx, ett företag ägt av den vite affärsmannen John Bredenkamp. Denne har, till skillnad från många andra vita personer, fortfarande kvar sin farm i Zimbabwe.

Under befrielsekriget lyckades Bredenkamp gå runt det internationella vapenembargot mot Rhodesia och leverera vapen till Ian Smiths armé. Detta visar med all tydlighet att den politiska kraftmätning vi nu ser varken handlar om att ge de afrikanska fattigbönderna jord eller är en förlängning av befrielsekampen. Det är en liten elit som berikat sig och som slåss för att behålla makten.

DEN TANZANISKE professorn Issa Shivji skrev 1988 om motsättningarna mellan den framväxande arbetarklassen och befrielseörelserna i många afrikanska länder. Han nämner att Ghanas förste president Kwame Nkrumah deklarerade att det inte fanns plats för omogna fackföreningar och att Tanzanias förste president Julius Nyerere motsatte sig strejkrätten. Shivji menar att befrielseledare i flera länder sett den framväxande arbetarklassen som fiender till nationen. Med en kuslig träffsäkerhet beskrev han redan då dagens Zimbabwe.

"Efter befrielsen har vi fått se mer centraliserad makt (till en person), med hjälp av militär och polis kommer oberoende massrörelser att undertryckas."

Den sydafrikanske ekonomen Patrik Bond, som har analyserat de globala krafterna, anser att den så kallade *Washington Consensus* är huvudideologin som befäster en odemokratisk och orättvis världsordning. Den har skapat en rad ideologiska motkrafter varav en som han kallar "tredjevärlden-nationalism". Denna stödjer delvis *Washington Consensus*, men eliten i länderna i Syd vill ha en större del av kakan. Afrikanska Unionens ekonomiska program NEPAD kan ses som ett exempel på den nyliberala sidan.

EN ANNAN SIDA framträder också i Afrika. Det är en mafialiknande kapitalism där den ekonomiska och politiska eliten växer samman. Den består av en kommandostruktur under en ledare som sägs vara garanten för nationellt oberoende och där en elit ger sig själv rätt till ett ohämmat utnyttjande av systemet.

Till denna primitiva kapitalism kopplas ofta patriotism, na-

tionalism som ibland övergår i rasism. Den oskrivna ideologin har en traditionell bakgrund, men är också ett svar på de speciella problem många afrikanska länder upplevt. Bland annat är det bara en generation sedan avkoloniseringen och med det följer en speciell lojalitet till andra afrikanska ledare.

I panafrisk anda har kollegorna haft svårt att kritisera övergreppen på oppositionen i Zimbabwe, inte minst för att många av dem tillhör samma elit i sina hemländer.

Den här gången bröt dock ledarna tystnaden, delvis under press av folkliga rörelser som till exempel det mäktiga sydafrikanska facket, Cosatu, som fördömt Mugabe under en lång tid.

Men mycket talar för att den smärtsamma kampen för demokrati kommer att få ett bakslag igen.

DET DRÖJDE INTE länge efter valet förrän rapporter började komma om arresteringar och överfall på oppositionen, både i städer och på landsbygden. Mugabe, som tidigare skrutit med att han har examen i våld, attackerar systematiskt den grupp han anser

sviker honom.

Under 1980-talet fick ndebelefolket, som stödde Joshua Nkomo och ZAPU, som fick se över 20 000 civila mördade. Förlusten i folkomröstningen år 2000 skylldes på vita jordägare och deras anställda.

Tortyrsläger sattes upp på farmarna och mer än 300 lantarbetare och oppositionsanhängare dödades. Och när stadsbefolkningarna svek honom 2005 lät Mugabe riva hela förorter och 700 000 människor gjordes hemlösa inför vintern.

Nu är det fattigbönderna som står i tur.

BIRGER NORDSTRÖM

Denne småbondes hus brändes medan brinnande plast trycktes på hans rygg och armar. Boskapen besprutades med bensin och brändes levande.